

provideret: alius similem gratiam, post tuam impetrationem obtinens in eadem, licet prius quam tu suas literas presentaverit, & in Canonicum sit receptus, in Præbenda tempore tuæ receptionis, vel etiam post vacante, ex quo alteri ante tuam receptionem collata non extitit, anteferi non debet. Idem quoque, si ante receptionem tuam in Canonicum vacavisset Præbenda, per processum tui executoris, qui ei, ad quem Præbendæ collatio pertinebat, notificaverat, quod eam volebat per huiusmodi potestatem conferre: aut interdixerat, ne conferret eandem, seu illam suæ reservaverat collationi, præferri cum interpositione decreti affecta: tunc enim tibi, & non alteri debet Præbenda huiusmodi assignari. Quinimo si ante receptionem, & præsentationem etiam tuam Præbenda vacaverit, idem erit censendum, si in huiusmodi gratia tibi facta decretum a nobis fuerat irritum, & inane, quod contra ipsam contingeret attentari. In prædictis itaque casibus debes tu Præbendam vacantem potius, quam impetrator ultimus obtinere: dum tamen dolus tibi non possit, vel notabilis negligentia imputari.

CAP. XIII.

Si primo sub conditione provideri mandatur, & secundus pure impetrans, priusquam veniat conditio, a Papa vel exco-
curatore suo Canonicatum obtineat, in affectuone Præbendæ primo præferatur. Joan. Andr.

Idem. (an. 1302. Romæ.)

SI pro te alicui directa fuerint scripta nostra, ut tibi de Canonicatu, & Præbenda Ecclesiæ Bituren. b si ad id accederet Episcopi, & Capituli Ecclesiæ prælibatæ assensus, auctor. Apostol. provideret: alter postmodum impetrans, qui ex collatione Apostolicæ sedis, vel executoris super hoc deputati provisione, priusquam Episcopi, & Capituli prædictorum assensus ad provisionem tibi accederet faciendam, Canonicatum obtinuit Bituren. licet tu interveniente postea prædictorum assensu dicti prioris mandante auctoritate in Canonicum ipsius Ecclesiæ sis receptus, in Præbenda vacante tibi merito antefertur.

CAP. XIV.

Hæc est solennis Decretalis, & per per Joan. Andr. subtiliter glossata, & potest sic secundum eum summari. Si inter duos impetrantes non appareat prioritas, & c. hæc Decretalis duo membra distinguit, & in secundo subdistinguit. Et partes patens secundum Joan. Andr. licet glossa prima latius summat.

Idem.

DUobus c super provisione simili sibi facienda in eadem Ecclesia literas a nobis obtinentibus una die, certis eis executoribus deputatis, si non appareat, quis primo impetraverit ex eisdem, is eorum, cui Canonicatum contulimus, est in Præbenda præferendus alteri, qui a nobis Canonicatum non extitit affectus: licet priusquam alius eis, ad quos spectat Canonicorum receptio, & collatio Præbendarum, suas presentaverit literas, & ab eis in Canonicum sit receptus. Si vero neutri eorum, vel utrique Canonicatum contulimus, tunc (ex quo in gratia sunt æquales) is, qui primo presentaverit, erit potior in Præbenda. Quod si forsitan ambo simul in præsentando concurrant, hi, ad quos (ut præmittitur) spectat Canonicorum receptio, & collatio Præbendarum, vel eorum major pars ex eis alterum, quem voluerint, eligere teneantur: quo electo alius omnino careat impetratis: nisi ex tenore literarum ipsius expresse appareat, quod utrique ipsorum voluerimus providere.

CAP. XV.

Omnes indulgentiæ concessæ a Bonifacio, vel suis Prædecessoribus, Clericis, de percipiendis perpetuo fructibus suorum bene-

a Quoque. b Bituren. c Meminisse semper oportet eorum, que sancivit. Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 19.

ficio in absentia, sunt revocate. Et profectur Papa, se illas in posterum non daturum. Joan. Andr.

Idem.

QUIA per ambitiosam importunitatem potentium tan-
nos, quam nonnulli prædecessores nostri Romani Pontifices indulgentias perpetuas multis concessimus de percipiendis fructibus beneficiorum suorum, distributionibus a quotidianis duntaxat exceptis, sive in scholis essent, sive in Ecclesiis suarum altera residerent, aut in Romana curia moram traherent, seu alio certo loco, vel etiam ubicunque: ex quo insolentia oriuntur vagandi, & dissolutionis præparatur materia, minuitur cultus divinus, quem desideramus augeri, & officium plerumque, propter quod beneficium Ecclesiasticum datur, omittitur: Nos volentes emendare præterita, & quantum possumus, adversus futura cavere, omnes huiusmodi, & similes indulgentias personis, non Ecclesiis, vel dignitatibus datas penitus revocamus, & earum concessionem nostris volumus exulare temporibus. Quodque nobis licere non patimur, nostris successoribus indicamus.

TITULUS IV.
DE CONSUETUDINE.

CAP. I.

Prætextu consuetudinis etiam jurata, vel quocumque tempore observata, non potest quis nisi unicum personatum, dignitatem, vel aliud perpetuum officium, simul cum Canonicis, & Præbendis, in aliqua Ecclesia absque dispensatione sedis Apostolicæ obtinere, vel jam obtenta tenere: & contra præsumptum, irritum est omnino. Joan. Andr.

Bonifacius VIII. [an. 1296. Romæ.]

CONSUETUDINEM b, quam in vestra Ecclesia servatam asseritis tanto tempore, quod in contrarium memoria non existit: videlicet, quod ipsius Ecclesiæ Canonici duos personatus, aut duas dignitates, vel præposituras, seu administrationes, aut duo officia, vel eorum alterum cum reliquo insimul, & Præbendam possint in ea licite absque dispensatione sedis Apostolicæ obtinere; corruptelam (cum sacris sit inimica canonibus, & de ambitionis radice processerit) merito reputantes, eam auctoritate Apostolica reprobamus, eoique ad ipsius observantiam etiam iuramento firmata extiterit [cum iuramentum iniquitatis vinculum non existat] decernimus non teneri: Statuentes, ut cum unum officium vix digne valeat aliquis adimplere, nulli liceat de cætero, nisi unicum personatum, vel dignitatem, aut præposituram, sive administrationem, vel officium perpetuum, quocumque nomine censeantur c, cum Præbenda insimul absque dispensatione dictæ sedis in eadem Ecclesia obtinere, vel jam obtenta d tenere. Quod si a quoquam secus præsumptum fuerit, irritum sit omnino.

CAP. II.

Non valet consuetudo, quod ab officiali Episcopi ad Episcopum appelletur. Joan. Andr.

Idem.

NON putamus illam consuetudinem, quocumque tempore de facto servatam, consonam rationi, quod ab Officiali Episcopi ad eundem Episcopum valeat appellari: ne ab eodem ad seipsum (cum sit idem auditorium utriusque) appellatio interposita videatur.

CAP.

a Appellatione fructuum veniunt manualia, ut annotant Doct. Do. Four. b Vide Conc. Trid. sess. 7. de reform. c. 2. & 4. & sess. 24. de reform. c. 17. c al censeatur. d Constitutio antiqui juris declaratoria extenditur ad præterita, etiam si contra se habeat consuetudinem, dummodo declarat illam non valere. Dom. Pb. Font.

CAP. III.

Valet consuetudo præscripta, quod Episcopus in inquirendo, puniendo, & corrigendo subditorum excessus, sui Capituli consilium requirere non teneatur. Joan. Andr.

Idem. (an. 1297.)

NON est [dum tamen alias sit præscripta canonice b] consuetudo, quam allegat Episcopus, reprobanda, quod in inquirendis c, puniendis, & corrigendis subditorum excessibus, consilium sui Capituli requirere minime teneatur.

CAP. IV.

Per rescriptum Apostolicum, quo de Præbenda primo vacatura mandabatur alicui provideri, laudabilis illius Ecclesiæ consuetudo non tollitur: hinc est, quod si tibi est consuetudo, quod antiquiores Canonici vacantes Præbendas possint optare gradatim: illo non obstante mandato, poterit antiquior vacantem optare Præbendam: & expectatis per XX. dies optare volentibus, executor de non optata providebit eidem. Si autem Præbendam vacantem in curia Papa conferret, tunc illam antiquior optare non poterit. Joan. Andr.

Idem.

CUM in tua d Ecclesia (in qua consuetudo habetur, quod antiquiores Canonici gradatim meliores, si voluerint, possint, cum vacant, per se, vel per alios optare Præbendas) provideri mandamus alicui de Præbenda, nulli alii de jure debita, proximo inibi vacatura: huiusmodi non obstante mandato poterunt ipsi antiquiores juxta consuetudinem eandem optare, cum Præbenda vacabit: & illa, quæ optata non fuerit [si nulli sit debita] erit illi, pro quo scripsimus, conferenda. In Præbendis vero sed. Apost. vacantibus, cum de ipsis per Rom. Pontif. ordinatur, locus prædictæ consuetudini non existit. Ne autem prætextu ejusdem consuetudinis provisiones auctoritate Apostolica faciende ultra debitum differantur: statuimus, ut executores super ipsis provisionibus deputati optare volentes, per viginti dies duntaxat e expectent: quibus elapsis libere in non optatis ad exequenda sibi mandata procedant, præfata consuetudine non obstantem.

TITULUS V.
DE POSTULATIONE PRÆLATORUM.

CAP. I.

Si quis eligat postulando, vel postulandum, vel in postulandum: vel postulo eligendo, vel eligendum, vel in eligendum: talis electio, vel postulatio est irrita ipso jure. Si autem dicat, Eligo, & postulo, prout melius de jure valere potest, idem: nisi probabiliter dubitaverit, an esset eligendus, vel postulandus: & tunc consensus tempore eligat alteram viam, electionis scilicet, vel postulationis: qua electa, ad alteram redire non poterit. h. d. Joan. Andr.

Bonifacius VIII. (an. 1297.)

PERPETUO prohibemus edito, ne sub aliqua ex his formis, quas perniciose curiositas adinvenit, Eligo postulando, & Postulo eligendo: aut, Eligo postulandum, seu Postulo eligendum: cum nec vera electio, nec vera postulatio resultet ex ipsis, quin sibi potius invicem adversentur: aut sub illis verbis g, Eligo in postulandum, vel Postulo in eligendum: cum rem imperfectam significare noscantur: ad faciendas electiones, vel postulationes de cætero procedatur, si secus actum fuerit, eo ipso irritum decernentes. Sub ea etiam forma, Eligo, & postulo, prout potest melius de jure valere

a Vid. de consuet. c. fn. Dom. b al. legitime. c al. requirendis. d Vid. cap. 2. de don. & nota, quod Ecclesia dicitur esse prælati, quod intellige quoad administrationem, quia prælati non est dominus. e de ditione, duntaxat, vide Archid. in c. statutum §. in nullo sup. de res. & Bart. & Alex. in l. 1. ff. si quis judic. non obt. f al. seu postulando, al. vel. g dictio, verbis, deest in manuscr. Cod.

[cum incertitudinem contineat] quenquam postulari, vel eligi prohibemus: statuentes, quod contra factum fuerit, viribus omnino carere, nisi quando probabiliter dubitatur, utrum quis sit eligendus, vel potius postulandus: quo casu is, qui sic postulatus fuerit, aut a electus, consensu tempore viam electionis, vel postulationis (ne in incerto vagetur) eligere necessario teneatur, redeundi ad aliam b (postquam unam elegerit) sibi licentia penitus interdicta.

TITULUS VI.
DE ELECTIONE, ET ELECTI
POTESTATE.
CAP. I.

Si aliquid opponatur contra provisionem, electionem, vel postulationem factam ad personatum, dignitatem, vel canonicam, in personam vel formam: & ab hoc fuerit appellatum ad Papam: appellans, & defendens, & quorum interest, a die objectionis, intra mensem arripiant iter eundi ad Papam. Joan. Andr.

Innocentius IV. in Concilio generali Lugdun.

(an. 1245. in Gallia.)

STATUIMUS, ut si quis electionem, postulationem, vel provisionem factam impugnatur, in formam c obiciens aliquid, vel personam, & propter hoc ad nos appellari contigerit: tam is, qui opponit, quam qui defendit, & generaliter omnes, quorum interest, & quos causa contingit, per se, vel per procuratores ad causam instructos, ad sedem Apostolicam a die objectionis iter arripiant intra mensem.

Si pars altera expectata per XX. dies post adventum alterius non venerit, in negotio procedatur. Joan. Andr.

§. 1. Sed si pars alia d non venerit per viginti dies post adventum alterius expectata, in electionis negotio, non obstante cujusquam absentia, sicut de jure fuerit, procedatur. Hæc autem in dignitatibus, personatibus, & canonicis observari volumus, & mandamus.

Non probans quod in formam opponit, condemnatur parti alteri in expensis: non probans quod obicit in personam, est a beneficiis triennio suspensus, & perpetuo privatus, si se interim ad illa miscuerit. Hæc pæne locum non habent, si legitime pateat eum calumniosum non fuisse. Joan. Andr.

§. 2. Adjicientes, ut qui plene non probaverit, quod in formam opponit, ad expensas, quas propter hoc pars altera e se fecisse docuerit, condemnatur. Qui vero in probatione defecerit ejus, quod obicit in personam, a beneficiis Ecclesiasticis triennio noverit se suspensus: ad quæ si intra illud tempus propria temeritate se ingesserit, eis ipso jure perpetuo sit privatus, nullam super hoc de misericordia spem, aut fiduciam habiturus, nisi manifestissimis constiterit documentis, quod ipsum a calumniæ vitio causa probabilis, & sufficiens excusaret.

CAP. II.

Vota conditionalia, & alternativa, & incerta in electionibus reprobantur, & habentur pro non adjectis, & recidunt in pure consentientes. Joan. Andr.

Idem.

IN electionibus, & postulationibus, ac scrutiniis, ex quibus jus oritur eligendi, vota conditionalia, alternativa, vel f incerta penitus reprobamus: statuentes, ut huiusmodi votis pro non adjectis habitis, ex puris con-

a Alit. & electus, quam electionem glossa agnoscit in verbo, sic. b Vid. c. ut quis duas. infr. tit. prox. l. cum qui duob. ff. de acquir. her. Font. c Ille dicitur impugnare actum, qui opponit aliquid contra formam actus, vel contra personam, in cujus commodum dirigitur executio actus. Vid. gl. in c. personas. sup. de app. d alia vel altera, e adversa. f & incerta.

consensibus celebretur electio: voce illorum, qui non pure consenserint, ea vice a in alios residente.

C A P. III.

Ponitur causa constitutionis, & juris veteris conservatio.
Joan. Andr.

Gregorius X. in generali Concilio Lugdunensi.
(an. 1273. in Gallia.)

Ubi periculum b majus intenditur, ibi proculdubio est plenius consulendum. Quam gravibus autem sit onusta dispendiis, quot & quantis sit plena periculis Ecclesie Romanae prolata vacatio, exacti consideratio temporis edocet, & considerata prudenter illius temporis discrimina manifestant. Hinc nos evidens evocat ratio, ut, dum reformandis etiam minoribus nostra solerter vacat intentio, ea, quae periculosa sunt, nequaquam absque remedio reformationis accommodae relinquamus. Ideoque omnia, quae pro vitanda discordia in electione Rom. Pontificis, a nostris sunt praedecessoribus, & praecipue a felicis recordationis c Alexandro Papa III. salubriter instituta, omnino immota in sua firmitate manere censentes: nihil enim detrudere illis intendimus, sed quod experientia deesse probavit, praesenti constitutione supplere.

Ponitur, quomodo debeat fieri Romani Pontificis electio, quando moritur in civitate, in qua cum sua Curia residebat.

§. 1. Hoc sacro Concilio approbante statuimus, ut si eundem Pontificem in civitate, in qua cum sua Curia residebat, diem claudere contingat extremum: Cardinales, qui fuerint in civitate ipsa praesentes, absentes expectare decem diebus tantummodo teneantur, quibus elapsis, si absentes venerint, si non, extunc omnes conveniant in Palatio, in quo idem Pontifex habitabat: contenti singuli singulis tantummodo servientibus Clericis vel Laicis, prout duxerint eligendum. Illis tamen, quibus patens necessitas id suggerit indulgeri, duos habere permittimus, eisdem d electionis arbitrio reservato.

In eodem autem Palatio unum conclave, nullo intermedio pariete, seu alio velamine, e omnes inhabitent in communi: quod (reservato libero ad secretam Cameram aditu) ita claudatur undique, ut nullus illud intrare valeat, vel exire. Nulli ad eisdem Cardinales aditus pateat, vel facultas secreta loquendi cum eis: nec ipsi aliquos ad se venientes admittant, nisi eos, qui de voluntate omnium Cardinalium inibi praesentium, pro iis tantum, quae ad electionis instantis negotium pertinent, vocarentur. Nulli etiam fas sit ipsis Cardinalibus, vel eorum alicui, nuncium mittere, vel scripturam: qui vero contra fecerit, scripturam mittendo, vel nuncium, aut cum aliquo ipsorum secreta loquendo, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat. In conclavi tamen praedicto aliqua fenestra competens dimittatur, per quam eisdem Cardinalibus ad visum commodae necessaria ministrantur: sed per eam nulli ad ipsos patere possit ingressus. Verum si (quod absit) intra tres dies, postquam (ut praedicitur) conclave praefatum iidem Cardinales intraverint, non fuerit ipsi Ecclesiae de pastore provisum: per spatium quinque dierum immediate sequentium, singulis diebus, tam in praedio, quam in coena uno solo ferculo g sint contenti: quibus (provisione non facta) decursis, extunc tantummodo panis, vinum, & aqua ministrantur eisdem, donec eadem provisio subsequatur. Provisionis quoque hujusmodi pendente negotio, dñi Cardinales nihil de Camera Papae recipiant: nec de aliis eidem Ecclesiae tempore vacationis obvenientibus un-

a Deponens vota hic expressa, non privatur potestate eligendi, sed vox sua non combutatur. Dom. Font. b Vid. Conc. Lat. sub Alex. III. c. 1. & Clem. de Romani. de elect. c In Conc. Lat. 6. s. 1. & refertur c. licet de vitanda. Extra, de elect. d al. ejusdem. e Vid. l. si non speciali. C. de test. & Dom. in c. causam. de test. de Bald. in d. l. si non speciali. f In antiq. exemplar. Vid. gl. in c. ne tales, de conf. dist. 1. Font.

decunque: sed ea omnia ipsa vacatione durante, sub ejus, cujus fidei, & diligentiae Camera eadem est commissa, custodia maneat, per eum dispositioni futuri Pontificis reservanda. Qui autem aliquid receperint, teneantur extunc a receptione quorumlibet reddituum ad eos a spectantium abstinere, donec de receptis taliter plenariam satisfactionem impendant. Idem quoque Cardinales accelerandae provisioni sic vacent attentius, quod se nequaquam de alio negotio intrinsecat: nisi forsitan necessitas adeo urgens incideret, quod eos oporteret de terra ipsius Ecclesiae defendenda, vel ejus parte aliqua providere, vel nisi aliquid tam grande, & tam evidens periculum immineret, quod omnibus & singulis Cardinalibus praesentibus concorditer videretur illi celeriter occurrendum. Sane si aliquis ex praedictis Cardinalibus conclave praedictum (ut supra exprimitur) non intraverit, aut intrans absque manifesta causa infirmitatis exierit: ipso minime requisito, nec in ejusdem electionis negotio ulterius admittendo, per alios ad eligendum summum Pontificem libere procedatur. Si vero infirmitate superveniente, idem conclave ex eis aliquem exire contingat, ipsa etiam infirmitate durante, poterit, ejus suffragio non requisito, ad electionem procedi: sed si ad alios post sanitatem sibi redditam, seu ante, redire voluerit: vel etiam si alii absentes, quos per decem dies diximus expectandos, supervenerint: re integra, videlicet antequam eidem Ecclesiae sit de Pastore provisum, in eodem negotio, in illo statu, in quo ipsum invenerint, admittantur, praemissa tam de clausura, quam de servientibus, cibo, ac potu, & reliquis cum aliis servaturi.

Quid juris, quando moritur Romanus Pontifex extra civitatem, in qua erat Curia.

§. 2. Porro si quando Romanus Pontifex extra civitatem praedictam, in qua erat cum sua Curia resideret, contigerit ab hac luce migrare: teneantur Cardinales in civitate, in cuius territorio, seu districtu idem Pontifex obiit, convenire, nisi sit forsitan interdicta, vel contra Ecclesiam Romanam in aperta rebellionem persistat: quo casu, in alia viciniore convenient, quae similiter nec interdicta subiaceat, nec sit (ut praedicitur) aperte rebellis. In hac etiam civitate tam quoad expectationem absentium, quam quoad habitationem communem, clausuram, & caetera omnia in domo Episcopali, vel alia qualibet eidem Cardinalibus deputanda, eadem observentur, quae superius obeunte dicto Pontifice in ea, in qua cum sua Curia residebat, sunt expressa.

Dar executores huius iuri cum panis. Joan. Andr.

§. 3. Praeterea (quia parum est iura condere, nisi sit, qui eadem tueatur) adiciendo sancimus, ut Domini d, alique Rectores, & Officiales civitatis illius, in qua Romani Pontificis electio fuerit celebranda, auctoritate nostra, & ejusdem approbatione Concilii potestate sibi tradita, praemissa omnia & singula plene ac inviolabiliter sine fraude ac dolo aliquo faciant observari: nec Cardinales ultra quam praemittitur, arctare praesumant. Super his autem taliter observandis, statim audito summi Pontificis obitu, coram Clero, & populo universo civitatis ipsius ad hoc specialiter convocandis, praesent corporaliter juramentum. Quod si praemissa diligenter non observaverint, aut fraudem in eis, vel circa ea commiserint, cujuscunque sint praesentia, conditionis, aut status, omni cessante privilegio, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant, & perpetuo sint infames: nec unquam eis potest dignitatis pateant, nec ad aliquod publicum officium admittantur. Ipsos insuper feudis, & bonis caeteris, quae ab eadem Romana Ecclesia, vel quibuslibet aliis Ecclesiis obtinent, ipso facto decernimus esse privatos: ita quod ad Ecclesias

a Ipsos. b In antiq. Codicibus ita: ad eligendum substituendum Pontificem libere, &c. c Haec duae voces, ad electionem, desunt in antiq. Codicibus. d In antiq. dominus.

Electus ante confirmationem administrare non debet per se, vel per alium, in totum, vel in partem, sub quocunque colore: qui contra fecerint, ipso iure privati sunt iure ex electione quaevis. Joan. Andr.

Idem in eodem. (an. 1273.)

Ut circa electiones, postulationes, & provisiones Ecclesiasticas viam malitiae, prout est possibile, pracludamus, ne diutius periculose b vacent Ecclesiae: vel personarum, dignitatum, & aliorum Ecclesiasticorum beneficiorum provisio differatur: Edicto perpetuo providemus, ut (si quando aliqui electionibus, postulationibus, vel provisionibus se opponunt, proponendo aliqua contra electionis, postulationis, seu provisionis formam, aut personam eligentium, vel electi, siue illius, cui erat provisio facienda siue facta, & propter hoc contigerit appellari) appellantes in instrumento publico, seu literis super appellatione confectis, omnia & singula expriment, quae in formam intendunt obijcere, vel personas: coram personis authenticis, aut persona, quae super hoc testimonium perhibeat veritati, corporali praestito juramento, quod credunt ea, quae sic expriment, esse vera, & se posse probare: alioquin tam opposites, quam (tempore appellationis interpositae, vel postmodum) adherentes eidem, obijcendi aliqua (quae non fuerint in hujusmodi literis, vel instrumentis expressa) potestatem sibi noverrint interdiximus: nisi aliquid postea forsitan emergerit, vel super antiquis supervenerit probandi facultas, aut aliqua antiqua in opponentium notitiam de novo pervenerint, quae appellantes appellationis tempore emissae verisimiliter ignorare potuerint, & etiam ignorarint. Super hujusmodi autem ignorantia, & superveniente facultate probandi, fidem per proprium praestandum corporaliter faciant juramentum: hoc adiciendo in juramento eodem, quod ad ea probanda credunt se sufficientes probationes habere. Illa sane, quae felicis recordationis Innocentius Papa quartus contra non plene probantes ea, quae in formam, vel personam objecerant, statuit, in suo volumus robore permanere.

Idem in eodem. (an. 1273.)

Ut circa electiones, postulationes, & provisiones Ecclesiasticas viam malitiae, prout est possibile, pracludamus, ne diutius periculose b vacent Ecclesiae: vel personarum, dignitatum, & aliorum Ecclesiasticorum beneficiorum provisio differatur: Edicto perpetuo providemus, ut (si quando aliqui electionibus, postulationibus, vel provisionibus se opponunt, proponendo aliqua contra electionis, postulationis, seu provisionis formam, aut personam eligentium, vel electi, siue illius, cui erat provisio facienda siue facta, & propter hoc contigerit appellari) appellantes in instrumento publico, seu literis super appellatione confectis, omnia & singula expriment, quae in formam intendunt obijcere, vel personas: coram personis authenticis, aut persona, quae super hoc testimonium perhibeat veritati, corporali praestito juramento, quod credunt ea, quae sic expriment, esse vera, & se posse probare: alioquin tam opposites, quam (tempore appellationis interpositae, vel postmodum) adherentes eidem, obijcendi aliqua (quae non fuerint in hujusmodi literis, vel instrumentis expressa) potestatem sibi noverrint interdiximus: nisi aliquid postea forsitan emergerit, vel super antiquis supervenerit probandi facultas, aut aliqua antiqua in opponentium notitiam de novo pervenerint, quae appellantes appellationis tempore emissae verisimiliter ignorare potuerint, & etiam ignorarint. Super hujusmodi autem ignorantia, & superveniente facultate probandi, fidem per proprium praestandum corporaliter faciant juramentum: hoc adiciendo in juramento eodem, quod ad ea probanda credunt se sufficientes probationes habere. Illa sane, quae felicis recordationis Innocentius Papa quartus contra non plene probantes ea, quae in formam, vel personam objecerant, statuit, in suo volumus robore permanere.

a In aliquot manuscriptis, sed etiam Pontificali. b In antiquioribus Codicibus, vel ad certum aliquid obligationis. c Vide de Turrecrematam in summa de Ecclesia, lib. 2. cap. 36. d alias, & apud eum.

lari, caeterique, quibus concessum est proponere verbum Dei, Clerum & populum propter hoc specialiter frequentius congregandos, in suis sermonibus ad supplicum precum suffragia, pro celeri, & felici exitu tanti negotii frequentanda solerter hortentur: & ipsis eadem auctoritate, non solum orationum frequentiam, sed a observantiam (prout circumstantiae pensandae suaserint) jejuniarum indicant.

C A P. IV.

Appellantes contra electiones, postulationes, vel provisiones, omnia, quae obijcere intendunt contra personam, vel formam, tenentur exprimere: & jurare, quod illa credunt vera esse, & ea se posse probare. Super non expressis, ipsi, vel adherentes eis, non audientur: nisi de novo emergant, vel pervenerint, vel supervenerint probandi facultas: super quo jurare debebunt. Statutum Innoc. editum contra non probantes, quae obijciuntur in personam vel formam, in suo robore conservatur. Joan. Andr.

Ut circa electiones, postulationes, & provisiones Ecclesiasticas viam malitiae, prout est possibile, pracludamus, ne diutius periculose b vacent Ecclesiae: vel personarum, dignitatum, & aliorum Ecclesiasticorum beneficiorum provisio differatur: Edicto perpetuo providemus, ut (si quando aliqui electionibus, postulationibus, vel provisionibus se opponunt, proponendo aliqua contra electionis, postulationis, seu provisionis formam, aut personam eligentium, vel electi, siue illius, cui erat provisio facienda siue facta, & propter hoc contigerit appellari) appellantes in instrumento publico, seu literis super appellatione confectis, omnia & singula expriment, quae in formam intendunt obijcere, vel personas: coram personis authenticis, aut persona, quae super hoc testimonium perhibeat veritati, corporali praestito juramento, quod credunt ea, quae sic expriment, esse vera, & se posse probare: alioquin tam opposites, quam (tempore appellationis interpositae, vel postmodum) adherentes eidem, obijcendi aliqua (quae non fuerint in hujusmodi literis, vel instrumentis expressa) potestatem sibi noverrint interdiximus: nisi aliquid postea forsitan emergerit, vel super antiquis supervenerit probandi facultas, aut aliqua antiqua in opponentium notitiam de novo pervenerint, quae appellantes appellationis tempore emissae verisimiliter ignorare potuerint, & etiam ignorarint. Super hujusmodi autem ignorantia, & superveniente facultate probandi, fidem per proprium praestandum corporaliter faciant juramentum: hoc adiciendo in juramento eodem, quod ad ea probanda credunt se sufficientes probationes habere. Illa sane, quae felicis recordationis Innocentius Papa quartus contra non plene probantes ea, quae in formam, vel personam objecerant, statuit, in suo volumus robore permanere.

Idem in eodem. (an. 1273.)

Ut circa electiones, postulationes, & provisiones Ecclesiasticas viam malitiae, prout est possibile, pracludamus, ne diutius periculose b vacent Ecclesiae: vel personarum, dignitatum, & aliorum Ecclesiasticorum beneficiorum provisio differatur: Edicto perpetuo providemus, ut (si quando aliqui electionibus, postulationibus, vel provisionibus se opponunt, proponendo aliqua contra electionis, postulationis, seu provisionis formam, aut personam eligentium, vel electi, siue illius, cui erat provisio facienda siue facta, & propter hoc contigerit appellari) appellantes in instrumento publico, seu literis super appellatione confectis, omnia & singula expriment, quae in formam intendunt obijcere, vel personas: coram personis authenticis, aut persona, quae super hoc testimonium perhibeat veritati, corporali praestito juramento, quod credunt ea, quae sic expriment, esse vera, & se posse probare: alioquin tam opposites, quam (tempore appellationis interpositae, vel postmodum) adherentes eidem, obijcendi aliqua (quae non fuerint in hujusmodi literis, vel instrumentis expressa) potestatem sibi noverrint interdiximus: nisi aliquid postea forsitan emergerit, vel super antiquis supervenerit probandi facultas, aut aliqua antiqua in opponentium notitiam de novo pervenerint, quae appellantes appellationis tempore emissae verisimiliter ignorare potuerint, & etiam ignorarint. Super hujusmodi autem ignorantia, & superveniente facultate probandi, fidem per proprium praestandum corporaliter faciant juramentum: hoc adiciendo in juramento eodem, quod ad ea probanda credunt se sufficientes probationes habere. Illa sane, quae felicis recordationis Innocentius Papa quartus contra non plene probantes ea, quae in formam, vel personam objecerant, statuit, in suo volumus robore permanere.

a al. Sed & observantiam. b Vid. Conc. Lat. sub Innoc. III. c. 23. & refertur ext. de elect. cap. ne pro defectu. c Vide Lambertinum de iurepatron. l. 2. p. 2. quest. 3. arr. 1. d Qui dicantur agere actum temerarie, vid. text. qui fl. sint legis. per venerabilem, ver. videbatur. & per Joan. And. in Clem. 1. de sepult.

noverint, exquisitis fraudibus usurpare conentur. Nonnulli siquidem ad regimen Ecclesiarum electi, quia eis, jure prohibente, non licet se ante confirmationem electionis celebrata de ipsis, administrationi Ecclesiarum, ad quas vocantur, ingerere: ipsam sibi tanquam procuratoribus, seu oeconomicis committi procurant. Cum itaque non sit malitiosus hominum indulgendum, nos latius providere volentes, hac generali constitutione sancimus, ut nullus de cetero administrationem dignitatis, ad quam electus est, priusquam celebrata de ipso electio confirmetur, sub oeconomico, vel procuratoris nomine, aut alio de novo quaesito colore, in spiritualibus, vel temporalibus, per se vel per alium, pro parte vel in totum, gerere, vel recipere, aut illis se immiscere praesumat. Omnes illos, qui secus fecerint, jure, si quod eis per electionem quaesitum fuerit, decernentes eo ipso privatos.

C A P. VI.

Eligentes, quam cito commode possunt, electionem electo presentent. Electus intra mensem consentiat: alias privatus est jure quaesito, nisi conditio personae ipsum excuset. Post consensum confirmationem petat intra tres menses, alias electio vivibus vacuetur. Joan. Andr.

Idem Gregor. X. in eodem Concil. Lugdun. (an. 1273.)
 Quam sit Ecclesiis ipsarum dispendiosa vacatio, quam periculosa etiam esse soleat animabus, non solum jura testantur, sed etiam magistra rerum efficax experientia manifestat. Cupientes itaque competentibus remediis vacationum diuturnitatibus obviare, hoc perpetuo decreto statuimus: ut si quando fuerit electio in aliqua Ecclesia celebrata, electores electionem ipsam, quam citius commode poterunt, electo praesentare, ac petere consensum ipsius procurent. Electus vero illum adhibere intra mensem a tempore praesentationis hujusmodi teneatur. Quem si electus ipse ultra praesentare distulerit, jure, si quod ei ex sua electione fuerit acquisitum, extunc se noverit eo ipso privatum: nisi forsitan ea sit electae personae conditio, ut electioni de se celebratae absque superioris sui licentia, ex prohibitione, seu quavis provisione sedis Apostolicae, consentire non possit: quo casu idem electus, seu electores ipsius, consentiendi licentiam ab eius superiore, cum ea celeritate, quam superioris ipsius praesentia, vel absentia permiserit, petere studeant, & habere. Alioquin, si lapsa tempore pro ejusdem superioris praesentia, vel absentia (ut praemittitur) moderando, hujusmodi licentiam eos nequaquam obtinere contingat: electores extunc ad electionem aliam procedendi liberam habeant facultatem. Ceterum quivis electus intra tres menses post consensum electioni de se celebratae praestitum, confirmationem electionis ipsius petere non omittat. Quod si, iusto impedimento cessante, intra hujusmodi trimestris tempus omiserit, electio eadem eo ipso viribus vacuetur.

C A P. VII.

Si non sequatur electio, non est quis ex consensu in scrutinio scienter habito in indignum, eligendi potestate privatus. hoc dicit Joan. Andr.

Idem in eodem.

Perpetuo & sanctionis oraculo declaramus, quod scienter in electionibus nominantes indignum, propter suffragium in scrutinio praestitum (nisi adeo in eo persistierint, quod ex votis eorum communis electio subsequatur) nequaquam eligendi potestate priventur: licet pro eo, quod indignum nominando, scienter contra conscientias suas agunt, & divinam vindictam, & Apostolicae ultionis metum, quem qualitas facti suaserit, possint non immerito formidare.

al. festinent. b. al. perpetuae sanctionis, &c. c. al. agant, d. In omnibus antiq. exemplarib. motum.

C A P. VIII.

Eligens, vel electioni consentiens, contra electum (nisi ex nova causa, vel noviter ei pandita) se nequit opponere, vel renunciare. Joan. Andr.

Idem in eodem.

Nulli licere decernimus (postquam in scrutinio nominaverit aliquem, & electio fuerit subsecuta: vel postquam praestiterit electioni de ipso ab aliis celebratae consentum) illum super electione ipsa (nisi ex causis postea emergentibus) impugnare: vel nisi ei morum ipsius antea celata de novo pandatur improbitas: seu alicujus alicuius latentis vitii, vel defectus, quae verisimiliter ignorare poterit, veritas reveleetur. De hujusmodi autem ignorantia fidem faciat proprio a juramento.

C A P. IX.

Contra electum a duplo majori parte, vel electores ipsius, nil a reliqua parte potest opponi, quod votum extenuet: sed id bene opponitur, quod votum annullat. Joan. Andr.

Idem in eodem.

SI quando contigerit, duabus electionibus celebratis, partem alteram eligentium duplo majorem numero inveniri: contra electores, qui partem reliquam sic excedunt, ad extenuationem zeli, meriti, vel auctoritatis ipsorum, reliquis, vel electo ab eis aliquid opponendi omnem praesenti decreto interdiximus facultatem. Si quid autem opponere voluerint, quod votum illius, cui opponitur, nullum redderet ipso jure, id eis non intelligimus interdictum.

C A P. X.

Appellatio judicialis, vel extra, devolvit causas electionum Episcoporum, & superiorum ad Papam: si in scriptis, & ex causa probabili fuerit interdicta: alias non. Et ab ea possunt partes sine pravitate recedere, priusquam Papa praesentata fuerit. Et an in recessu intervenierit pravitas, inferiores Judices ante omnia debent inquirere: quam si repererint, de causa non cognoscant, sed stantem partibus terminum, in quo cum actis, & munimentis se Apostolico conspectui repraesentent. Joan. Andr.

Idem in eodem.

Quamvis constitutio felicis recordationis Alexandri Papae IV. praedecessoris nostri, causas electionum Episcoporum, seu super electionibus Episcoporum exortas, non immerito majoribus causis annumerans, cognitiones ipsarum per appellationes quaslibet devolvi asserat ad Apostolicam sedis examen: Nos tamen & temerariam appellantium audaciam, & effrenatam appellationum frequentiam refrenare volentes, hac generali constitutione duximus providendum: ut si extra iudicium in praedictis electionibus, vel in aliis dignitatibus Episcopatu majoribus celebratis, expressa causa manifeste frivola e contigerit appellari, per appellationem hujusmodi nequaquam ad sedem eandem negotium devolvatur. Sed cum in electionum eandem negotiis, in iudicio, vel extra iudicium appellatur in scriptis, ex causa probabili, quae probata deberet legitima reputari, ad sedem ipsam hujusmodi negotia deferantur. Ceterum in praemissis omnibus casibus liceat partibus ab hujusmodi appellationibus, nulla tamen interveniente pravitate, recedere, antequam praefata sedi fuerint praesentatae. Inferiores autem Judices, quorum erat ipsarum causarum cognitio appellatione cessante, an in hoc pravitas intercesserit, ante omnia diligenter inquirent: & si eam intercessisse repererint, se de causis ipsis nullatenus intromittant, sed praesentent dictis partibus terminum peremptorium competentem, in quo cum omnibus

a Vid. Panom. in cap. 2. De constit. & Bal. conf. 229. par. 2. b Vid. gloss. in clem. ad compendendas. de sequest. poss. & fru. Do. c Frivola cause appellandi, quae dicantur, vide in cap. cum appellationib. infra de appell. hoc lib.

omnibus actis, & munimentis suis Apostolico se conspectui repraesentent.

C A P. XI.

Si inter reliqua, quae obijciuntur promovendo ad dignitatem, obijciatur evidens defectus scientiae, vel personae, illud ante omnia examinari debet. Et si reperietur falsum, opponens a prosecutione negotii repellitur, & punitur perinde ac si defecisset in probatione omnium obijctorum. Joan. Andr.

Idem in eodem.

SI forte inter caetera, quae obijciuntur electo, aut postulato, seu alias promovendo ad aliquam dignitatem, evidentem scientiam, vel aliam personae defectum opponi contingat: in discussione obijctorum illum statuimus ordinem incommutabiliter observandum, ut promovendus super defectu ipso ante omnia subjiciatur examini: cujus eventus examinandis aliis aut dabit initium, aut negabit. Ceterum si praemissi examinis exitus hujusmodi oppositiones docuerit veritate destitui, opponentes omnino a prosecutione causae, in qua talia obijcerunt, excludimus: ac perinde puniri decernimus, ac si penitus in probatione omnium, quae obijcerant, defecissent.

C A P. XII.

Qui gravaverit aliquam personam Ecclesiasticam, vel ejus consanguineos, vel Ecclesias, seu bona, pro eo, quod cum, pro quo rogabatur, eligere noluit, ipso facto excommunicatus est. Joan. Andr.

Idem in eodem.

SCiant cuncti, qui Clericos, vel quaslibet alias personas Ecclesiasticas (ad quos in aliquibus Ecclesiis, monasteriis, aut aliis piis locis spectat electio) pro eo, quod rogati, seu alias inducti, eum, pro quo rogabantur, sive inducebantur, eligere noluerint, vel consanguineos eorum, aut ipsas Ecclesias, monasteria, seu loca caetera beneficiis, sive aliis bonis suis, per se, vel per alios spoliando, seu alias injuste prosequendo a gravare praesumpserint, se ipso facto excommunicationis sententia innodatos.

C A P. XIII.

Primo punit usurpantes de novo custodiam vacantium Ecclesiarum. Secundo punit Clericos, & Monachos hoc fieri procurantes. Tertio punit Clericos se talibus non opposcentes. Quarto ponit, qualiter debeant se habere habentes talem custodiam ab antiquo. Joan. Andr.

Idem in eodem.

Generali constitutione sancimus, universos, & singulos, qui regalia, custodiam, sive guardiam advocacionis, seu defensionis titulum in Ecclesiis, monasteriis, seu quibuslibet aliis piis locis de novo usurpare conantes, bona Ecclesiarum, monasteriorum, aut locorum ipsorum vacantium occupare praesumunt, quantacunque dignitatis honore praesulgeant: Clericos etiam Ecclesiarum, Monachos monasteriorum, & personas caeteras locorum eorundem, qui hoc fieri procurant, eo ipso excommunicationis sententiae decernimus subjacere. Illos vero, qui se (ut deberent) talia facientibus non opponunt, de proventibus Ecclesiarum, seu locorum ipsorum, pro tempore, quo praemissa sine debita contradictione permiserint, aliquid percipere districtius inhibemus. Qui autem ab ipsarum Ecclesiarum, caeterorumque locorum fundatione, vel ex antiqua consuetudine jura sibi hujusmodi vindicant, ab illorum abusu sic prudenter abstineant, & suos ministros in eis solcite faciant abstinere, quod ea, quae non pertinent ad fructus, sive redditus provenientes vacationis tempore, non usurpent: nec bona caetera, quorum se asserunt habere custodiam, dilabi permittant, sed in bono statu conservent.

C A P. XIV.

Parochialis Ecclesia nemini conferatur, qui non sit idoneus scientia, moribus, & aetate: & si conferatur non attingenti

a Vid. cap. felicis infr. de penis cum ibi nos. Tom. II.

XXV. annum, non valet collatio. Ille autem, cui talis Ecclesia collata fuerit, tenetur personaliter residere, & intra annum Sacerdos fieri: si autem promotus non fuerit, elapso anno privatus est ipso jure. Super residentia autem Praelatus ejus ad tempus potest dispensare. Joan. Andr.

Idem in eodem.

LIcet canon a fel. record. Alexand. Papa praed. nostro editus inter caetera statuerit, ut nullus regimen Ecclesiae parochialis suscipiat, nisi XXV. annum aetatis attingerit, ac scientia, & moribus commendandus existat: quodque talis ad regimen assumptus hujusmodi, si monitus, non fuerit a praefixo a canonibus tempore in Presbyterum ordinatus, a regimine ejusdem amoveatur officio, & alii conferatur. Quia tamen in observatione canonis memorati se multi exhibent negligentes, nos periculosam illorum negligentiam volentes juris executione supplere, praesenti decreto statuimus, ut nullus ad regimen parochialis Ecclesiae assumatur, nisi sit idoneus moribus, scientia, & aetate: decernentes collationes de parochialibus Ecclesiis, iis, qui non attingerint XXV. annum, de caetero faciendas, viribus omnino carere. Is etiam, qui ad hujusmodi regimen assumetur, ut gregis sibi crediti diligentiam curam gerere possit, in parochiali Ecclesia, cujus Rector extiterit, residere b personaliter teneatur: & intra annum a sibi commissi regimini tempore numerandum se faciat ad Sacerdotium promoveri. Quod si intra idem tempus promotus non fuerit, Ecclesia sibi commissi nulla etiam praemissa monitione sit praesentis constitutionis auctoritate privatus. Super residentia vero [ur praemittitur] faciendae possit Ordinarius gratiam dispensationis ad tempus facere, prout causa rationalis id exposcit.

C A P. XV.

Parochialis Ecclesia non commendetur, nisi constituto in aetate legitima, & Sacerdotio, & tali non nisi una: & illa tunc demum, cum necessitas, vel utilitas exigat. Talis autem commendae ultra sex menses non duret. Quod contra praedicta factum fuerit, est irritum ipso jure. Joan. Andr.

Idem in eodem.

Nemo deinceps parochialem Ecclesiam alicui non constituto in aetate legitima, & Sacerdotio commendare praesumat: nec tali etiam nisi unam, & evidenti necessitate, vel utilitate ipsius Ecclesiae suadente. Hujusmodi autem commendam (ut praemittitur) rite factam declaramus ultra semestris temporis spatium non durare: statuentes, quicquid secus de commendis Ecclesiarum parochialium actum fuerit, esse irritum ipso jure.

C A P. XVI.

Hac decret. fuit multum utilis suo tempore, antequam Papa reservaret sibi provisiones Episcoporum. Gloss. prima ponit summariam: & secunda divisionem. Dominicus.

Cupientes Ecclesiarum vacationibus periculosos occurrere, ac malignantium subterfugis obviare: jam provisus remediis, alia [quae patenter ipsa rerum experientia ad earum expeditionem indicavit utilia] remedia experta subiungimus: & quod fel. record. Gregorius Papa X. praed. noster de electionibus praesentandis electis, & ipsorum electorum petendo, ac adhibendo consensu salubriter statuit, in suo robore, cum infra scripti temporis moderatione, in praesentandis electionibus permanere volentes: sed quod de trimestri tempore post consensum ad petendas

D d d

a Idem cavetur in Concil. Lat. sub Innoc. III. cap. 30. & Concil. Trid. sess. 7. de reform. cap. 7. & sess. 24. de reform. c. 12. b Idem cavetur in Conc. Trid. sess. 6. de reform. c. 2. c Vacatio simpliciter dicta continet omnem modum vacandi. vide consueptum. de rescript. sup. eod. Phil. Font.